

VILLA AMUDA

verenigingsblad van de
HISTORISCHE KRING STAD
MUIDEN

15^e jaargang nr. 60

Maart 2003

Colofoon

*Vereniging Historische Kring Stad Muiden
Opgericht 14 april 1987
Vestingplein 2
1398 VE Muiden
bank: Rabobank Muiden 34.31.91.385*

Bestuur

<i>Dhr. S. Rozendaal</i>	<i>voorzitter</i>
<i>Dhr. J. Lahnstein</i>	<i>vice-voorzitter</i>
<i>Mevr. A. Blüm</i>	<i>penningmeester</i>
<i>Dhr. A. Stend</i>	<i>secretaris</i>
<i>Dhr. J. v. d. Heiden</i>	<i>lid</i>
<i>Dhr. D. Luitse</i>	<i>lid</i>

Ereleden

*Drs. B. van Diest
Dhr. B. Kuiper
Mevr. J. de Jonge*

Redactie, abonnementen en contacten

*J. Lahnstein, het Hert 14,
1398 EJ Muiden, telefoon 0294 264469*

*Lidmaatschap • 10 per jaar
Postabonnementen • 15 per jaar*

*Villa Amuda verschijnt 4x per jaar.
Het verenigingsjaar loopt van 1 januari tot 31 december.
Het lidmaatschap van de HKSM wordt automatisch
verlengd.
Opzegging is mogelijk tot 1 december van het lopende
verenigingsjaar.*

*Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van de H.K.S.M. worden openbaar
gemaakt of vermenigvuldigd*

Van de redactie

Deze Villa Amuda is voor een deel gewijd aan de viering van het 1000-jarig bestaan van Muiden in 1953. Op de omslag staat een foto van de Muider gemeenteraad in groot tenue. Verder een artikel over de vestingbouw in de 16^e en 17^e eeuw van de hand van Henk van Ginkel.

Ook Jan van der Heijden ontbreekt niet met zijn rubriek “Uit de oude doos” en met een artikel over de familie Wiegmans.

De H.K.S.M. blijft in het Muizenfort. Wel zal er een aanpassing van de huur nodig zijn, maar het bestuur denkt dit op termijn, misschien met een kleine contributieverhoging, te kunnen financieren. Het geeft ons nu wel de mogelijkheid onze activiteiten uit te breiden en ook om ons met verve op het archiveren van alle historische stukken te werpen. Het is van het grootste belang dat alles wat wij over Muiden hebben ook toegankelijk wordt voor de leden.

Verder treft u de uitnodiging aan voor de voorjaarslezing, die op 23 april in de Kazernezaal. wordt gehouden

De bijlage van deze Villa Amuda is de bekende acceptgiro voor de contributie voor 2003. De betalingsdiscipline bij onze leden is gelukkig heel groot. Wij hopen dat dit ook dit jaar weer het geval zal zijn. Overigens, u mag altijd meer storten dan de verplichte contributie.

Verder bent u natuurlijk iedere zaterdagmorgen tussen 11.30 en 13.00 uur van harte welkom in het Muizenfort

De koffie staat daar klaar!!!!

Het Bestuur.

Adriaan Anthoniszoon van Alkmaar

bedenker van het stratenpatroon in Muiden.

Het huidige stratenpatroon van Muiden is niet spontaan gevormd in de tijd. Het is bedacht of beter ontworpen door één van de grootste vestingbouwers van zijn tijd.

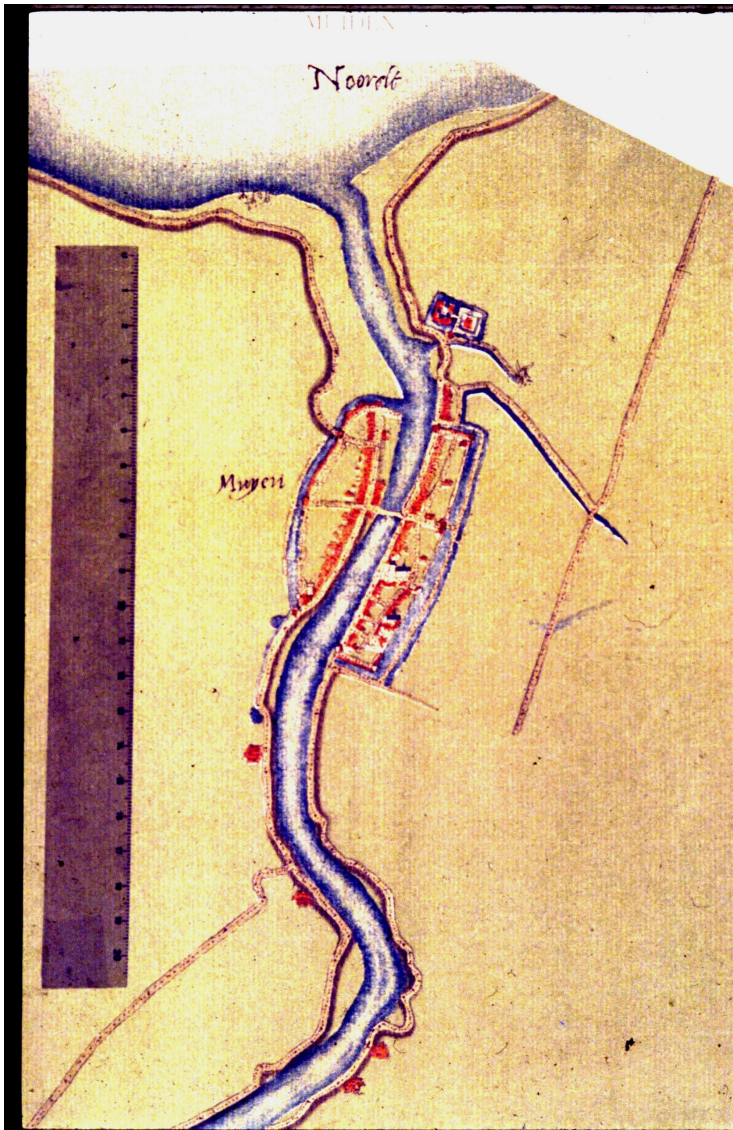
Iemand wiens faam op dit gebied in heel Europa verspreid was. Wie dat was?

Adriaan Anthoniszoon van Alkmaar.

Adriaan Anthoniszoon werd in 1541 geboren als zoon van de Alkmaarse waagmeester Anthoenis Heertgisz., een vermogend man, die zich onder meer bezig hield met landaanwinning, iets wat de zoon later ook zou gaan doen. Zijn vader had hem voorbestemd voor het zakendoen, maar hij ontwikkelde zich als een landmeter, drooglegger en inpolderaar, terwijl hij ook veel tijd besteedde aan zelfstudie. De eerste waarneembare werkzaamheden die historici kunnen vinden van deze man zijn landmetingen, die hij verrichtte om en nabij Alkmaar in het jaar 1555. Ook verrichtte hij peilingen in de zeehaven van Edam (1567) en maakte hij in 1568 een kaart van de verkaveling van de bedijkte Bergermeer.

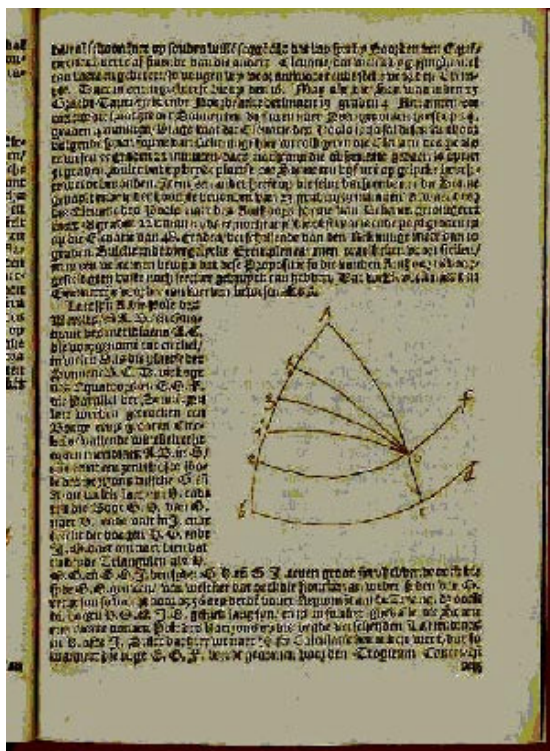
Wellicht zijn het deze metingen geweest die maakten, dat hij in maart 1568 officieel door het Hof van Holland werd erkend als geadmistreerd landmeter. De acte van admissie maakt er tevens gewag van, dat hij zich van jongs af aan aangetrokken voelde tot de geometrie.

Daarom kon hij zich in 1570 bij werkzaamheden aan de bedijkingen van polders in het Zijpe-gebied, waaraan hij leiding gaf “*Adriaan Anthoniszoon uit Alkmaar, gezworen en door het beroemde Koninklijke Hof van Holland geadmiteerde landmeter*”, noemen.

De oudste kaart van Muiden

Deze kaart werd door Van Deventer vervaardigd in opdracht van Keizer Karel V, die een overzicht wenste van alle steden in de Noordelijke Nederlanden.

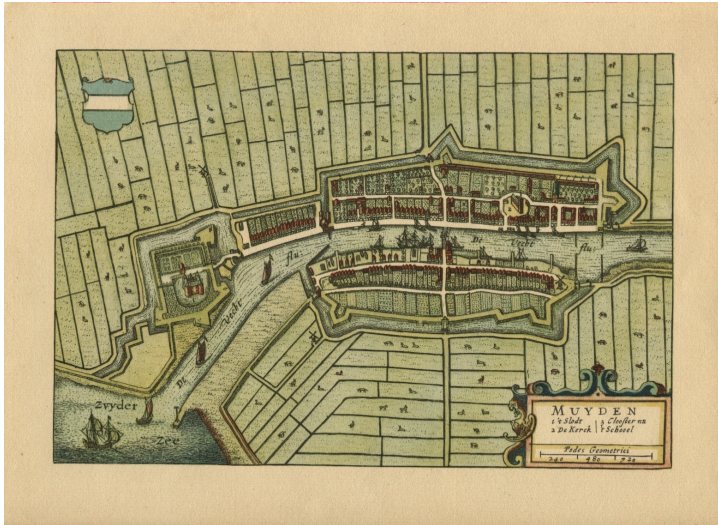

Pagina uit een van de boeken van Anthonisz van Alkmaar

Hij zou ook niet onbekwaam zijn geweest in het Latijn en zijn afkomst uit een vooraanstaande familie (hij was ook geparenteerd aan de Brederode's) heeft hem ongetwijfeld een brede kennis doen vergaren.

Toch kwam het succes van Anthoniszoon vooral doordat de prins van Oranje en de Staten Generaal oog hadden voor het nut van de studie van geometrie en wiskunde voor het versterken, verdedigen of aanvallen van steden. Daar komt bij, dat hij in de loop der jaren voor zijn werk aan de diverse fortificaties goed werd betaald. In ieder geval kunnen we vaststellen dat er in de Noordelijke Nederlanden geen vesting was die hij niet zelf had geconstrueerd of gereconstrueerd.

Het meest beroemd is hij geworden door de grote rol, die hij speelde bij de enige verdediging van een belegerde stad, die hij in zijn leven als verdediger meemaakte, namelijk die van Alkmaar.

De stad Muiden rond 1580

Adriaan Anthoniszoon was vanaf maart 1573 bij de voorbereiding van de verdediging van Alkmaar betrokken. Als landmeter had hij uitgemeten waar nieuwe fortificaties konden of moesten worden opgericht en maakte hij deel uit van de commissie die de huizen moest taxeren in verband met een schadevergoeding wegens afbraak ten behoeve van de nieuwe fortificatie.

Vanaf april 1573 hield hij zich voortdurend bezig met het ontwerpen en optekenen van diverse mogelijkheden tot versterking en stadsuitleg.

Zijn kennis van de stad en van de omgeving was daarbij een groot voordeel. Vanaf 25 mei werd met volle kracht onder leiding van Anthoniszoon aan de realisatie van de vier sterke bolwerken van Alkmaar gewerkt, die toen de Spanjaarden op

21 augustus 1573 het beleg daadwerkelijk begonnen, nagenoeg gereed waren.

Het kan niet anders zijn geweest, dan dat het opbreken van het beleg in oktober 1573, de victorie van Alkmaar het beginpunt vormde van de hele opstand van de Nederlanden, en ook van Andriaan Anthoniszoon's roem als vestingbouwer. Zijn werkzaamheden moeten een enorme indruk in heel Europa hebben gemaakt.

Na het beleg van Alkmaar zette Andriaan Anthoniszoon zijn werkzaamheden bij de bedijkingen in de polders van Zijpe voort en daarnaast bleef hij actief bezig met de voltooiing van de stadsuitleg en fortificatie van de stad Alkmaar. In het najaar 1575 werd Anthoniszoon echter al direct ingeschakeld als vestingbouwkundige in de kop van Noord-Holland. De stad Hoorn engageerde Andriaan Anthoniszoon in maart 1575 al voor de verbetering van haar fortificaties en voor het ontwerpen van een nieuwe haven. Deze werkzaamheden liepen door tot 1576. Tegelijkertijd werkte hij in de jaren 1575-76 aan de reparatie van de schansen bij Petten en aan de fortificatie van Purmerend en Monnickendam.

Al spoedig werd ook door andere steden en vestingen een beroep op hem gedaan om te helpen bij de vernieuwing van de vestingwerken.

Zo werkte hij in augustus 1577 aan de wallen van het Muiderslot. Blijkbaar tot ieders tevredenheid, want in december adviseerde hij Utrecht bij vernieuwingen van fortificaties. In 1578 koos Amsterdam definitief de zijde van de opstandelingen en kreeg Anthoniszoon samen met de Amsterdamse landmeter Janszn een groot project om de fortificaties van Amsterdam te vernieuwen. Dit project zou tot 1586 doorlopen. Gezamenlijk met de Haarlemse burgermeester Thomas Thomaszn ontwikkelde Anthoniszoon totaal nieuwe vestingplannen: in 1578-79 voor Naarden, Heusden en Haarlem. Blijkbaar was dit alles zo succesvol, dat hij zich in 1579 voor het eerst ingenieur kon noemen. De eerste keer dat hij zo genoemd werd in de Staten

van Holland was, toen hij daar zijn licht liet schijnen over de versterkingen en verbouwingen in de stad Muiden. Het was al in voorjaar 1579 dat er een begin gemaakt moest worden met de werkzaamheden met de fortificatiën in Muiden. Maar doordat er te weinig geld was, schoot het werk niet op. Dit irriteerde vooral Amsterdam, dat een groot belang had bij een sterke vesting in Muiden.

Prins Willem van Oranje 1533-1584

In augustus 1582 werd nogmaals aan Adriaan Anthoniszoon opgedragen de vestingwerken te inspecteren. Vergezeld van oud-burgemeester van Amsterdam Jan Claeszn. werd deze

inspectie uitgevoerd. Voorgesteld werd, dat als Muiden de nodige gelden niet bijeen kon brengen Amsterdam dit geld zou voorschieten tegen een zeer lage rente ten laste van de Staten van Holland. Hoewel dit voorstel realiteit werd, werden de vestingwerken naar het oordeel van Amsterdam niet snel genoeg uitgevoerd. De Vroedschap (gemeenteraad) van Amsterdam besloot namelijk in augustus 1586 weer gelden te vragen aan de Staten van Holland voor de vestingwerken in Muiden. In deze resolutie werd Mr. Adriaan Anthoniszoon weer genoemd als de deskundige, die over één en ander moest oordelen. Niet verbazingwekkend, want op 13 april 1583 had Andriaan Anthonisz. formeel een nieuwe status verworven, toen hij werd benoemd tot “*superintendent van de fortificatieën van Holland en Utrecht*” met een vast salaris van driehonderd gulden per jaar en daarnaast nog twee gulden per gewerkte dag.

In december 1587 en januari 1588 zien we soortgelijke besluiten van de Amsterdamse Vroedschap. In 1590 zijn de werkzaamheden daadwerkelijk in uitvoering gegaan. Dit blijkt uit een besluit van 23 januari van de Staten van Holland betreffende een overeenkomst tussen de Gecommitteerden van de Staten, de Stad Amsterdam en geregeerden van Muiden, waarin staat dat aan de West- en Oostzijde een weg aangelegd moest worden, die voor zowel rijverkeer als voor voetgangers geschikt was. De eigenaren van de grond ontvingen 988 pond, 12 schellingen en zes penningen. De taxatie was verricht door niemand minder dan Andriaan Anthoniszoon. De wegaanleg was waarschijnlijk een onderdeel van de fortificatiewerken, omdat ze aangelegd werden tijdens het verleggen en het maken van de poorten van Muiden. Hoogstwaarschijnlijk gaat het hier om de huidige Weesperstraat/Hellingstraat en de Herengracht. Zijn werkzaamheden vanaf 1584 tot 1600 zijn teveel om op te noemen. Behalve voortzettingen van de werkzaamheden in Heusden, Woudrichem, Gorcum en Kampen begon hij aan werkzaamheden in de plaatsen Tiel, Wageningen, Willemstad, Harderwijk, Weesp, Medemblik, Vianen, Schoonhoven, Elburg, Coevorden, Bourtange, Harlingen,

Leeuwarden, Goes, Brielle, Woerden, Oudewater, Zwolle, Hattum, Hasselt, Zwartsluis, Zutphen, Arnhem, Steenwijk, Oudeschans, Doesburg, Amersfoort en Breda.

Hij werd prins Maurits' meest vertrouwde expert op het gebied van vestingbouw, zoals hij dat al van Willem de Zwijger was geweest. Met de grote uitbreiding van het Nederlandse programma van vestingbouw onder leiding van Anthoniszoon vestigden de Nederlanders hun reputatie in Europa als de beste bouwers van stadsmuren, bastions, bolwerken en havens. Het korps van militair geschoolde ingenieurs van de Republiek, in dienst van de Raad van State, was een instrument van de groeiende internationale invloed van de Republiek geworden.

Toen de keurvorst van de Palts in 1595 aan Maurits het verzoek zond om een bekwaame militaire ingenieur te sturen voor het ontwerpen van een grote nieuwe vesting op zijn gebied, merkte hij op, dat het meeste vernuft en de grootste vaardigheid op het gebied van vestingbouw in Europa nu gevonden werd in de Verenigde Provinciën.

Prins Maurits van Oranje 1567 - 1625

Wie meer over deze zaken wil weten kan terecht bij de volgende publikaties:

Over Andriaan Anthoniszoon is geschreven in kronieken en in de gedrukte resolutiën van de Staten van Holland. In 1970 werd een biografie geschreven door J. Belonje, gevolgd door een globale schets van zijn leven door N. de Roy van Zuydewijn in 1982.

In 1972 verscheen het boek van F. Weststra
“De Nederlandse ingenieurs en de fortificatiewerken in het eerste tijdperk van Tachtigjarige Oorlog, 1573-1604”.

Een grote biografie verscheen in 1990 van de hand van de Alkmaarse oud-archivaris Th. Wortel.

Wel is hier nog te noemen een grote inspectie van een reeks vestingen die dienden ter bescherming van Holland. In dat kader bezocht Andriaan Anthoniszoon **in juni 1586 Muiden**.

Natuurlijk had dit te maken met de komst van Leicester. Muiden werd zowel door de Staatse partij als door Leicester gezien als een zeer strategische plaats. Denk aan de vaak genoemde uitspraak van Leicester: *“ziet dat ghy wel bewaert den toom van 't groote paerd”*. *Het groote paerd* was de stad Amsterdam, maar uiterst belangrijk was *den toom*: de vesting Muiden.

Na het jaar 1600 namen de activiteiten van de nu zestigjarige nestor van de vaderlandse ingenieurs steeds meer af. In 1601, 1605 en 1607 werkte hij aan de plaatsen: Schenkenschans, Geertruidenberg, Klundert, Breda, Kampen en verrichtte hij inspecties in Zutphen, Doesburg, Rijnberk en Bredevoort.

Na 1607 werkte Anthoniszoon niet meer voor de Staten Generaal of de Gewestelijke Staten. Hij trok zich terug in Alkmaar waar hij nog in de directe omgeving werkte en als compagnon van een zoutziederij werd vermeld. Zijn laatst bekende activiteit was het vervaardigen van een kaart van de nieuwe Wieringerwaard in 1611.

Andriaan Anthoniszoon stierf in 1620 en werd in de Grote Kerk van Alkmaar begraven. Een tijdgenoot, Gerrit Pietersz. Schagen roemde hem als *“eerwaardigen, welgheleerden sterckten-boumeester van de verenighde Nederlanden ooc wiskonstenaer, ende in de meet-const uytmuntent Meester...”*.

Wij in Muiden zijn er trots op dat één van de grootste en beroemdste vestingbouwers van Europa, één van de grootheden uit de periode rond de Tachtigjarige Oorlog zo sterk verbonden is met Muiden.

Henk van Ginkel, januari 2003

WIE ZIJN DEZE HEREN?

De Historische Kring krijgt vaak allerlei materiaal, dat ons iets meer vertelt over de geschiedenis van onze stad. Vaak zijn het krantenknipsels, foto's of voorwerpen, die voor ons een heleboel gegevens bevatten. Met die foto's enz. proberen we dan weer een stukje van de “kleine” geschiedenis van Muiden in te vullen.

Hier ziet u een voorbeeld van zo'n stukje geschiedenis op een foto, die, zoals op de achterkant staat, in 1978 of 1979 is gemaakt. De naam van de fotograaf is niet te achterhalen en we weten ook niet wat er precies gebeurt. Sterker nog, we weten niet eens wie er op deze foto staan.

Wie is deze man?

Toch moet het een belangrijke gebeurtenis zijn geweest. Is het de opening van een school? Waarschijnlijk niet, want geen van de scholen in Muiden of Muiderberg had een dergelijke ingang. We hebben nog even aan de opening van het Anker gedacht, maar daar waren twee ingangen: 1 voor de protestants-christelijke kleuters en 1 voor de openbare kleuters. Het Anker werd ook niet in 1978 geopend, maar daarvoor.

In arrenmoede wenden wij ons tot u: onze trouwe lezers en voor een groot deel kenners van het oude Muiden en de ouwe Muiers.

Heeft u een idee of weet u wie er op deze foto staan en wanneer en bij welke gelegenheid de foto is genomen, geef ons dan even een seintje. Dan is er weer een Muidens raadsel opgelost.

De H.K.S.M. heeft een groot fotoarchief en een deel van die foto's is nog niet beschreven. We weten wel veel, maar niet alles. Wilt u als Muier eens een blik op die foto's werpen om ons wat verder wegwijs te maken, geef dan een belletje of maak een afspraak. We kunnen de foto's dan op ons gemak bekijken en met u beschrijven wat er op staat.

Heeft u thuis nog foto- of filmmateriaal dat voor die "*kleine geschiedenis van Muiden*" van belang kan zijn, we bekijken het graag, maken er eventueel kopieën van en u krijgt alles weer ongeschonden terug.

De *Ballade van de Zeemeermin* heeft op veel van onze lezers grote indruk gemaakt en dit leidde tot verschillende verzoeken deze nog eens in de Villa Amuda op te nemen. Een verzoek waar de redactie graag aan voldoet, zeker nu Muiden vol is van het 1050-jarig bestaan en in de ballade een historisch, ironisch beeld van Muiden wordt geschetst.

Ballade van de Zeemeermin

Daar waar de Vecht zijn drabbig vocht
In 't zwaar belaagde IJmeer stort,
Daar was een kerk, een kroeg een slot,
Een sluizenstelsel, een muizenfort.

Aan de oever van dees' stroom
Woonde de echte autochtoon
De originele inboorling.
Hij telde mais, en vee, en in.

Hij loste zout- en kolenschuit,
Werd geel van 't werken in het kruit.
Hij popte de nagels op de werf
En zette trailers in de verf.

Des avonds, als de papklok riep,
Dan at hij pap, waarna hij sliep
Om 's morgens vroeg aan 't werk te gaan,
Want hij behield heel graag zijn baan.

En zondags leende hij het oor
Aan dominee of aan pastoor,
Of zocht zijn troost in alcohol
Bij Gieling, dwars of juffrouw Mol.

Hij wist precies zijn eigen plaats.
De een was knecht, de ander baas.
En voor die nam hij met ontzag,
Zoals het hoort, zijn petje af.

Opwindend was zijn leven niet.
Hij had plezier, hij had verdriet.
Hij had geen rijkdom, weinig nood,
En op het einde ging hij dood.

Zo ging het lange tijd voort.
Het oord bleef eeuwen ongestoord.
Zoals de meermin had gezeid:
Muiden bleef alsmaar onbeclijfd.

MAAR IN HET MIDDEN VAN DE EEUW
ONTWAAKTE MUIDEN MET EEN SCHREEUW!

De zoutfabriek kwam tot een stop.
De kruitfabriek blief zichzelf op.
De scheepswerf gaf de brui er aan.
En Broshuis, die was heengegaan.

De yppen kwamen in het land,
De muidermaagd werd aangerand
En van haar gordeltje ontdaan.
Daar kwamen huizen op te staan.

Korea, klap- Mariawijk,
Daar zit de autochtoon te kijk,
Want de yppen, blij van zin,
Pikten de binnenvesting in.

Jan de smid werd onverdroten
Levend in het brons gegoten.
Op de ruïnes van Bouvy
Verrees een vierde Pompeji

In het huis van Henkie Boone
Is een bobo komen wonen
En in de Kerrekachterstraat
Wonen nu lieden van formaat.

Naast het plein van Keesie Mooi
Woont een heerschap met allooï
Zijn sierlijk dertigmeter jacht
Beslaat een halve Herengracht

Lou zijn botter is niet meer,
Hij ook, maar hij komt dra weer!
Het centrum staat nu vol met kroegen
(’t moet gezegd, tot mijn genoegen).

Muiden is hip, Muiden is in
Ondanks hare zeemeermin.
Muiden is totaal beclijfd.
Maar ‘k hoop dat Muiden, MUIDEN blijft.

September 1999. MS.

De dreiging tot opheffing van Muiden in 1953

In het begin van de jaren '50 pakten zich donkere wolken samen boven het kleine Muiden. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland hadden de ontwerpregeling, opgesteld door de Commissie ter Veen, overgenomen.

Van links naar rechts: dhr. Ravenzwaaij, dhr. Olijslager, dhr. Hellinga, dhr. Brouwer, Burg. Coops, dhr. Kraan, dhr. Rozendaal, dhr. Blüm, dhr. Mol, dhr. Van Diest, dhr. Kersten en dhr. Dros.

De uitkomst hiervan was, dat door G.S. werd voorgesteld te komen tot opheffing van de gemeente Muiden en dit voor te leggen aan de gemeenteraad van Muiden.

Muiden telde in die tijd samen met Muiderberg ongeveer 3500 inwoners. Toen al een reden om diep na te denken over de wenselijkheid een zo kleine gemeente te laten voortbestaan. Muiden zou worden samengevoegd met Weesp, waardoor een levensvatbaar geheel zou ontstaan.

In de Muider gemeenteraad rees onmiddellijk verzet tegen dit voornemen. Muiden besefte dat er een einde zou komen aan een rijk, historisch verleden van meer dan 1000 jaar.

De gemeenteraad stelde een commissie in, die tot taak kreeg het voorstel van G.S. te bestuderen en de gevolgen hiervan voor Muiden in kaart te brengen.

De heren Hellinga, Kraan, Olijslager, Van Ravenzwaaij en Van Diest kweten zich met verve van deze taak en zij brachten in 1952 verslag uit aan de gemeenteraad.

Het verslag besloot met de woorden:

“Een gemeenschap, die zich gedurende tien eeuwen heeft kunnen handhaven acht zich zeer wel in staat, het erfdeel hunner vaderen ongeschonden aan het nageslacht over te dragen.

Wij stelden ons rapport niet op onder invloed van ongemotiveerde chauvinistische gevoelens, maar met het rechtmatige verlangen om de belangen van onze gemeente en van onze streek te dienen”.

De samenvoeging met Weesp ging niet door, hoewel er ook nu nog stemmen opgaan om Muiden en Weesp samen te voegen. Overigens is het ook uit historisch oogpunt erg interessant om het hele verslag eens rustig na te lezen. Het ligt in het Muizenfort ter inzage.

Joop Lahnstein

De feestkrant die in 1953 huis aan huis werd verspreid

Op 22 juli begon het feest met een toneelvoorstelling voor een beperkt aantal genodigden op het Muiderslot.

Volgens de recensie van de verslaggever van de Gooi en

Eemlander was het een zeer geslaagde voorstelling, die erg in de smaak viel van o.a. de Commissaris van de Koningin, de leden van de Ged. Staten, de burgemeesters van de omringende plaatsen en andere genodigden. Het toneelstuk was heel toepasselijk: Elckerlyc, gespeeld door de Stichting Toneelvereniging “Elckerlyc” uit Amsterdam.

Maar de Muiers wilden daar niet op wachten om zich in het feestgedruis te storten. Het was immers schitterend weer en waarom wachten op de officiële opening op 23 juli als de Oud-Hollandse Markt bij de Naarderpoort al in volle gang was. De marktcoolpui hadden historische kostuums aangetrokken en grote groepen inwoners liepen, gekleed als in tijden van weleer over de markt en genoten van alles wat er te zien was, zoals de geïllumineerde, nieuw opgerichte Naarderpoort.

De Naarderpoort met op de achtergrond het Muizenfort

Een van de drie poorten, die je passeerde, wanneer je je in het Muier feestgedruis wilde storten.

Ook op andere plaatsen in Muiden was er van alles te doen. Op de Schulpen stonden een paar gebakskramen en op het Brouwerspleintje was een kinderdraaimolen. Bij de Gooische Boer was “live-muziek”, bij Gieling kon je dansen en in de Hof van Holland trad een conferencier-chansonnier op. De Muiers hadden zich niet onbetuigd getoond. De straten waren schitterend versierd en menigeen had zijn gevel voorzien van een illuminatie, die vooral 's avonds een schitterende aanblik bood.

Op de kar: mevr. Maartje Breye-Oudshoorn en Hennie van de Berg

De historische optocht door Muiden ondervond een belangrijk obstakel in de vorm van een oud kavalje van een huis, dat stond tussen de Hellingstraat en de Zeestraat. Het was een verwaarloosd pand en menigeen een doorn in het oog. Na jarenlang gedogen van de situatie was de eigenaar nu eindelijk aangeschreven om het dak te verwijderen en aldus geschiedde. Maar nu was het een echte ruïne geworden en het bleek bovendien, dat de stoet niet de scherpe bocht naar de Hellingstraat zou kunnen maken.

De Hellingstraters voelden zich het slachtoffer van deze situatie en besloten er iets aan te doen. En zo werd in de nacht van maandag op dinsdag de voormuur geslecht. In de

volgende nacht volgden de zijmuren. De weg voor de historische stoet was vrij.
Aan de enkele hanenbalken hing een prachtig bord met daarop de volgende tekst:

“Hier kwam door edele burgerzin

Een eind aan dwingelandij,

En werd, juist voor het feest begon,

De weg der doortocht vrij”.

De historische optocht door Muiden gaf een beeld van de geschiedenis van Muiden. Uiteraard gaf Floris V acte de présence.

*Het gemeentebestuur in 1953 tijdens de viering van Muiden 1000.
Van links naar rechts: dhr. Mol, dhr. Dros, dhr. van Ravenzwaay, dhr. Kraan,
dhr. Kersten, dhr. Olijslager, dhr. Roozendaal, burg. Coops, dhr. Brouwer,
dhr. Blüm, dhr. van Diest, dhr. Hellinga*

Ook hij reed met zijn gevolg in de stoet. De schenkingsactie van Muiden aan de St. Maartenskerk in Utrecht, De Muiderkring van Hooft en de Tol van Muiden met het opschrift: *Door Floris V gesticht, voor Floris V(os) gezwicht*” passeerden de revue. Daarnaast episoden uit de geschiedenis als: De Watergeuzen onder Sonoy, de Pruisen die in 1789 Muiden bezetten, de gilden in Nechalland kostuum, een groep zielige weeskinderen en een groep rond de Vrijheidsboom dansende citoyens.

Ook de Gooische Moordenaar, de stoomtram, die vanaf 1880 tot 1942 Muiden met Amsterdam en het Gooi verbond, ontbrak niet.

De brandweer opende met acht oude brandspuiten en toonde trots de nieuw aangeschafte brandspuit.

De B.S. heeft een Duitse soldaat krijgsgevangen gemaakt.

Ook de Hongerwinter en de Bevrijding maakten deel uit van de stoet en zelfs de zeemeermin, die ooit de toekomst van Muiden voorspelde, kwam weer in actie.

De dag werd besloten met een openluchtconcert door de Amsterdamse Postharmonie.

De verslaggever van de Gooi en Eemlander vond, *dat er zeer veel aardigs was te noemen.*

Op vrijdag kon de Muidense jeugd bewijzen wat ze waard was. 's Morgens was er een sportdag, waar de kinderen een vaardigheidsdiploma konden behalen en die werd besloten met een ballonnenwedstrijd.

's Middags verzamelden de kinderen zich op het Kazerneplein om zich op te stellen voor de gekostumeerde kinderoptocht. Ook de kinderen uit Muiderberg deden aan de optocht mee. Speciaal voor hen reed "Bello" naar Muiderberg om hen op te halen. Voor de jury moet het een moeilijke taak zijn geweest om de winnaars met het mooiste kostuum aan te wijzen, maar uiteindelijk slaagde zij er toch in een aantal winnaars aan te wijzen.

Ruim 30.000 bezoekers genoten van de feestverlichting en het vuurwerk in Muiden.

Zo won de Christelijke school in Muiderberg de 1^e prijs met Sneeuwvitje en de zeven dwergen in de categorie Groepen. De 1^e prijs jongens was voor Marjo Vlaanderen als Gelaarsde Kat en de 1^e prijs meisjes voor Corrie Oudshoorn als

17^e eeuwse meisje. Na de optocht konden de kinderen uitrusten bij de poppenkast, kijken naar de goochelaar en genieten van de sprekende pop van dhr. Santo uit Amsterdam.

's Avonds was er een lampionnenoptocht, waaraan tientallen kinderen deelnamen.

Voor de ouderen was er een ander programma, waarbij zelfs de N.C.R.V. met als reporter Johan Bodegraven aanwezig was. Hij liet zich verleiden deel te nemen aan het ringsteken, wat veel moeilijker bleek dan het er uit zag. Met enige hulp lukte het hem toch na enkele vergeefse pogingen de ring aan de lans te krijgen.

Ringsteken is moeilijker dan je denkt. Dat ondervond ook N.C.R.V.-verslaggever Johan Bodegraven.

De volksspelen voor de ouderen werden 's avonds gehouden en trokken veel volk. De onderdelen waren een stoelendans voor 13- en 14-jarigen, maar wel gescheiden. Jongens en meisjes apart. Rie van Klooster won de eerste prijs en jongetje Verschoor bij de jongens. Ook Roelie Slump, Janny van der Velde en Truus Beukeboom vielen in de prijzen. Bij de jongens waren dat Han van Eersel, Eerens en Dik Mansvelder.

Ook de de dames hielden een stoelendans die gewonnen werd door mevr. W. de Jonge. De andere prijzen gingen naar de dames Sondij, Rozendaal en De Melker. Bij de heren vielen Wout Stam, Peter Smids, Dick Smeding en Groen Opdam in de prijzen.

Poortersbrief der stad Muyden

g. behen, den 23. den Julij 1953 heeft

..... S. Luitse

het Burgerrecht derze Stadt gekogt en vermaet, allen inlijens te be-
sonten van de Vloetschap in helen den 14. den April 1718, des inlijens
geannen.

Zo is het, dat de Regering der Stadt Muyden van quande
betreft hre selve Burgerrecht, en dat alle sijnenige Privilegiën
als haerom behoren, mussen sijn regulere en gedrege als een goet
Burger bekenen, en sijnenige Lasten als andere Blijgers
gebeten: Jue te inlijen, en te waken ende dese te waken, om te dienen
naer bejoren.

Wijde Mijden den 23. den Julij

In waerheit sijn sij
Blijgers.

Poortersbrief uit 1953 van S. Luitse

Verder stonden nog op het programma een kruiwagenrace en de Romeinse wagenrennen. Het sluitstuk van de avond was: Aangekleed naar bed, wat werd gewonnen door J. Timmer-Zevering met R. Bol. De andere prijzen waren voor de koppels G. Opdam met A. Capelle, J. Bos met mevr. Buitenweg – Romein en D. Smeding met mevr. Sondij-Zevering. Uw schrijver kan zich bij dit laatste onderdeel

niets voorstellen. Misschien kan een van de lezers
opheldering verschaffen.

Op het Muiderslot heerste een geheel andere sfeer. Hier werd
een herhaling gegeven van het toneelstuk Elckerlyc.

De feestweek sloot met een groots vuurwerk op de Zeedijk.
Muiden had ongeveer 30.000 bezoekers verwerkt en volgens
vele ouwe Muiers was het nog nooit zo druk geweest in
Muiden.

Met dank aan de Gooi en Eemlander en diverse ouwe Muiers.

Joop Lahnstein

Aan dit nummer van Villa Amuda werkten mee: Duco Luitse,
Jan van der Heyden, Henk van Ginkel en Joop Lahnstein.

De foto's zijn afkomstig uit eigen bezit, van de Stichting Pampus,
van de familie Bril en gevonden op internet.

Het scannen van de foto's deden Jack Hartong en Joop Lahnstein.

Bert Oskam hielp mee om alles goed op z'n plaats te krijgen en
drukkerij Ruitenbeek zorgde voor de afwerking.

Voor de verspreiding zorgde Joop van der Pouw. De postverzen-
ding was in handen van Ayla Blüm.

WIEGMANS & WIGMANS.

Wel of geen familie van elkaar?

Hoewel je er bij het speuren in oude archieven al gauw achter komt dat praktisch alle oude, katholieke Muiers op de een of andere manier familie van elkaar zijn, werd (en wordt) er gefluisterd, dat de familiebanden bij sommige wel erg dicht bij elkaar zitten.

Wiegmans en Wigmans?

Is het één familie, gewoon het gevolg van een verschrijving van de een of andere ambtenaar wiens kroontjespen een beetje gelekt heeft?

Om dit raadsel op te lossen zijn we maar weer eens wat dieper in de boeken gedoken en zullen we trachten in een tweetal artikelen een overzicht van de beide namen te geven.

De Wiegmansen.

De eerste in de Muidense boeken voorkomende Wiegmans is Bernardus Wiegmans, die in 1859 in Nigtevecht geboren werd. In tegenstelling tot alle andere Wiegmansen, die het katholieke geloof aanhingen, was hij hervormd.

In december 1870 was hij uit Nederhorst den Berg naar Muiden gekomen, waarschijnlijk als arbeider of boerenknecht.

In 1876 verliet hij onze gemeente weer om naar zijn geboorteplaats terug te keren.

Alle andere in Muiden wonende Wiegmansen stammen af van Frans Wiegmans en Lena van de Berg, die laatstelijk in Nederhorst den Berg woonden.

Van hun kinderen zijn er voor ons twee van belang: Hendrik Johannes en Franciscus Johannes, die zich in het laatste kwartaal van de 19e eeuw in Muiden vestigden.

Hendricus Johannes Wiegmans 1864-1938

1. **HENDRIK JOHANNES** (Hein) kwam begin 1887 uit Nederhorst den Berg naar Muiden als "werkman". Hij was in 1864 in Nichtevecht geboren. In mei 1887 trouwde hij met:

JACOBA WILHELMINA HOOGLAND.

Zij was in 1862 te Muiden geboren en een dochter van Jacobus Hoogland, werkman, en Maria van Kootwijk die in Muiden woonden.

Hein en Jacoba kregen twee kinderen:

Franciscus Jacobus, geboren in 1888, die in 1907 overleed,

en Jacobus Gijsbertus, die werd geboren op 25 augustus 1892 en niet ouder werd dan één jaar.

Het zat Hein in zijn huwelijk niet mee, want kort na het overlijden van zijn zootje, overleed ook zijn vrouw op 19 september 1893.

Hein hertrouwde kort daarop in juni 1894 met

MARIA ANNA van der HEYDEN, geboren in september 1852 in Muiden. Haar vader was Arie van der Heyden, “werkman”, en haar moeder Alida Keizer, beiden uit Muiden. Maria was de weduwe van Gerardus Schoonhoven die in 1890 uit Weesp naar Muiden was gekomen met haar kinderen Josephina Maria, geboren in 1881 en Alida Cornelia, geboren in 1886.

Hein nam de kinderen in z'n gezin op. Josephina vertrok in 1900 naar Diemen en Alida vertrok in 1915 naar Roosendaal..

Maria was een familielid van Wouterus van der Heyden, die samen met Hein bij de Bouvy fabriek werkte. Omstreeks 1909 werd Hein bij dat bedrijf tot meesterknecht benoemd. Maria stierf in januari 1914.

Hein bleef wederom niet lang weduwnaar, maar hertrouwde op 6 oktober 1914 met:

MARIA ELISABETH BLANKENAU, geboren 17 mei 1882 te Muiden. Haar vader was Gerardus, Johannes Blankenau en haar moeder Elisabeth Anna Breevoort. Blankenau was timmerman/aannemer en woonde in de Weesperstraat nr. 9, waar later zijn opvolger Batelaan woonde.

Het echtpaar *Wiegmans/Blankenau* kreeg 2 kinderen:

De oudste was *Elisabeth Gerarda Maria Antonia (Bets)* die werd geboren op 6 december 1916.

Bets bleef lang ongetrouwd. Na de lagere school trad zij in dienst bij BOUVY als kantoorbediende. In het midden der 30er jaren gaf zij haar baan op om voor haar vader en minderjarige broer te kunnen zorgen. Geruime tijd naar het

overlijden van "oude Hein" huwde zij en vertrok naar Naarden. Na het eind van haar huwelijk keerde ze naar Muiden terug. In 1990 vertrok zij naar een verzorgingshuis in Amsterdam, waar zij overleed.

De jongste was *Franciscus Gerardus Maria Antonius (Frans)*. Hij werd geboren op 12 juni 1918.

Nadat Frans de lagere school had doorlopen, kreeg hij een betrekking op het kantoor van de Bouvy fabriek, waar hij zijn zuster Bets opvolgde. In 1939 werd hij benoemd tot vertegenwoordiger.

Door de oorlogsomstandigheden kwam hier niet veel van terecht en daarom bracht hij de oorlogsjaren verder op kantoor door.

Na de oorlog kreeg hij een betrekking bij het juweliersbedrijf Kinsbergen, dat in die tijd o.a de importeur van de "Omega" horloges was.

In 1949 vertrok hij voor deze firma naar Nederlands-Indië, maar keerde, toen onze kolonie de Republiek Indonesia werd, naar Nederland terug.

In 1955 aanvaardde hij een betrekking bij de Fa. Spitzen en Tuchman op Curaçao, vanwaar hij in 1963 naar Nederland terugkwam. Daarna oefende hij nog geruime tijd het juweliersvak uit in het zuiden des lands om in 1983 met pensioen te gaan. Momenteel woont hij in Leiden.

Frans trouwde in 1946 met een buurmeisje en lid van de bekende Muidense horecafamilie, *Cecelia Gieling*. Zij werd geboren op 14 september 1916.

Het echtpaar kreeg 3 kinderen:

1) *Hendricus H.G. Wiegmans*, medicus, die op 31 juli 1947 te Weesp werd geboren. Deze trouwde met *Patricia Rang* en kreeg 2 zonen: Christiaan en Sebastiaan.

2) *Geertruida Maria Wiegmans*, geboren op 1 augustus 1948 te Weesp. Zij trouwde met Clemens Stolwijk, ec. drs. en kreeg twee kinderen: Bregje en Duko.

3) *Mirjam Judith Wiegmans*. Zij werd geboren op 18 mei 1954 te Soerabaja en was gehuwd met Harold Harkebout, hovenier. Haar kinderen zijn: Julia en Friso

Hendricus Johannes Wiegmans om "OUDE HEIN" nog eenmaal bij zijn volle naam te noemen, was zelf op 17 maart 1938 overleden.

Zij weduwe bleef na Frans' vertrek naar Indië, in Muiden wonen. Zij overleed in 1954 in een verzorgingshuis te Laren. Tot haar vertrek uit Muiden was zij in de echtelijke woning in de Weesperstraat nr. 20 blijven wonen. De familie Wiegmans heeft ook nog op de Herengracht gewoond, op de plaats, waar later de garage van Bouvy werd gebouwd.

2 FRANCISCUS GERARDUS WIEGMANS

Wiens welvaren we al gedeeltelijk in "Boeren in de vesting" hebben besproken, werd op 27 juli 1866 te Nederhorst den Berg geboren. Voor en na zijn huwelijk op 20 juni 1890 met *GEERTJE TIMMER*, dochter van de veehouder Leendert Timmer, woonde hij verscheidene jaren in Muiden, maar hij vertrok in 1888 met Geertje naar Nederhorst den Berg. In 1900 keerde hij echter naar Muiden terug en vestigde zich in de Weesperstraat als veehouder. Daar kreeg hij de volgende kinderen:

- 1) Gezina Helena, geb. 9 november 1891.
- 2) Helena Geertruida, geb. 10 augustus 1893.
- 3) Antonia Elisabeth, geb. 11 juni 1895.
- 4) Jacoba Maria, geb. 28 mei 1897.
- 5) Leonardus Martinus Antonius, geb. 26 februari 1899.
- 6) Franciscus Johannes, geb. 30 april 1900.
- 7) Bernardus Antonius, geb. 7 augustus 1902.
- 8) Hendrikus Josephus, geb. 3 maart 1904,
(deze overleed reeds op 29 december 1904)
- 9) Maria Hendrika, geb. 27 februari 1906.

In november 1907 verhuisde Franciscus, die niet zo honkvast blijkt te zijn geweest, met zijn gezin naar Soest. Daar werd

de familie verder op 19 september 1908 uitgebreid met een dochter Elisabeth Gezina ("nr.10", bekend als Lies van het snoepwinkeltje)

Kort daarop verhuisde men weer naar Vreeland, waar op 27 december 1910 "nr 11" MARTINUS JOSEPH werd geboren. "Tinus de fotograaf", die velen van ons op de plaat heeft vastgelegd.

De exodus van de Wiegmannsen eindigde in 1913 in het vertrouwde Muiden, waar hij als "arbeider" was teruggekeerd. Naast zijn vrouw bestond het gezin uit:

Leonardus Martinus Antonius (Nr 5), los werkmans.

Bernardus Antonius (nr 7), boerenknecht.

Maria Hendrika, (nr 9) zonder beroep.

Elisabeth Gezina (Lies, nr 10), Winkelierster.

Martinus Joseph, (Tinus, nr 11).timmerman.

Nog een keer vond er gezinsuitbreiding plaats.

In de 20-jaren nam Franciscus zijn kleindochter Geertruide Francisca Margaritha in huis. Zij was een dochter van zijn dochter Helena Geertruida, die met Antonius Hoogland was getrouwd.

"Margreetje", die in maart 1920 was geboren, bleef tot augustus 1933 bij hem en verhuisde toen naar Hilversum.

Op 21 maart 1934 overleed Franciscus. Zijn weduwe volgde hem in 1950.

Ben overleed in 1960., Maria, Lies en Tinus respectievelijk in 1973, 1974 en 1984. Zij waren allen vrijgezel gebleven. De drie brachten hun laatste levensdagen in Florisberg door, waar Tinus zich onledig hield met het prachtige, in de hal opgestelde aquarium, dat hij van huis had meegenomen. Leo was in de 30-er jaren gehuwd en naar Bussum vertrokken, waar thans een uitgebreid nageslacht van hem leeft.

DE WIEGMANSEN IN MUIDEN

Overzicht

Nederhorst den Berg:

Frans Wiegmans x Lena v.d. Berg.

Muiden:

Hendricus Johannes Wiegmans 1864-1938

x

a) Jacoba Wilhelmina Hoogland

b) Maria Anna v.d. Heyden

c) Maria Elisabeth Blankenau

Kinderen:

Elisabeth Gerarda Maria Antonia (Bets)-1916

Franciscus Gerardus Maria Antonius (Frans)-1918

Franciscus Gerardus Wiegmans 1866-1934

x

Geertje Timmer

Kinderen:

1) Gezina Helena (1891)

2) Helena Geertrudus (1903)

3) Antonia Elisabeth (1895)

4) Jacoba Maria (1897)

5) Leonardus Maria. Antonius (1899)

6) Franciscus Johannes(1900)

7) Bernardus Antonius (1902)

8) Hendrikus Joseph (3/1904) (overl. 12/1904)

9) Maria Hendrika (1906)

10) Elisabeth Gezina (1908)

11) Martinus Joseph (1910)

Dit is voorlopig het laatste artikel dat we samen met Bas van Diest hebben kunnen samenstellen. Bas heeft een lichte beroerte gehad en wordt momenteel verpleegd in "Naarderheem". Vandaar uit zal hij waarschijnlijk verhuizen naar Florisberg in Muiderberg.

Wij wensden hem het allerbeste.

"De Wigmansen" zullen nog wel enige tijd op een beschrijving van de familie moeten wachten. Zonder Bas' enorme kennis van Muiden en de Muier families is het erg moeilijk een dergelijk onderwerp tot op de bodem uit te zoeken.

UIT DE OUDE DOOS.

Hoewel de kou nu wel uit de lucht is, vindt u hieronder wat winterimpressies van een eeuw geleden.

DE GOOI & EEMLANDER

Agent voor Muiden: A. Hasenaar

Zo gingen de visserstoet over het ijs..

MUIDEN, *Woensdag*

14 Januari 1903

Namens de minister van oorlog heeft de commandant van het korps pantserfort-artillerie, majoor de Bordes, zijn bijzondere tevredenheid

betuigd aan de militaire wachter van het fort Pampus, de sergeant D. STOOP, diens echtgenote en het eerste bewakingsdetachment, voor het ter hulp komen en verplegen

van twee Huizer vissers die over het ijs naar Pampus waren gegaan en daar in deerniswekkende toestand waren aangekomen.

MUIDEN, Zaterdag
17 Januari 1903.

Dinsdagmiddag j.l. is het tweede bewakings-detachment naar het fort Pampus vertrokken. De gemeenschap tussen het eiland en de vaste wal is wederom sedert enige dagen gestremd.

Twee kinderen te water.

Afgelopen Woensdag scheen het water veel aantrekkelijks te hebben voor de jeugd. Op twee verschillende plaatsen maakte een tweetal knapen, kopje onder, kennis met het nat. De ene, een klein ventje, dat onder het spelen in de kolk van de sluis was gevallen, verkeerde een ogenblik in levensgevaar. Gelukkig werd hij spoedig met behulp van een haak op het droge gebracht. Ook de andere kwam er met een nat pak af.

Het onlangs aangekondigde,

De Grootte Zeesluis

maar enigszins uitgestelde, ijsfeest met de daaraan verbonden hardrijderij op schaatsen is thans bepaald op Woensdag 21 Januari 1903 (of 1904) *staat er doodleuk achter.*

MUIDERBERG, Zaterdag,
24 Januari 1903.

Ook nu weer heeft men tegenover het Badhotel een zeer uitgestrekte, gladder vlakte op de Zuiderzee. Ofschoon het ijs volkomen betrouwbaar is en de prachtige ijsbaan precies drie minuten van het strand verwijderd, ziet men er geen sterveling rijden.

De Muiderbergers geven er blijkbaar de voorkeur aan langs een smal slootje, waarin verscheidene schaatsers door het ijs zakten, naar Naarden te rijden en daar van de banen der vesting te profiteren.

Het geheim van de loden koker

De belangstelling was niet overweldigend, toen op 1 april de loden koker, die bij de fundamenteën van de Naarderpoort was gevonden, werd geopend.

Het Vechtjournaal en de Gooi en Eemlander hadden de moeite genomen bij de onthulling van het geheim aanwezig te zijn. Het openen van de koker was niet moeilijk en de inhoud snel onthuld. Een brief, een tekening en wat eeuwenoud zand kwamen te voorschijn.

De koker, de brief en de tekening met v.l.n.r.: Jaap van Dijk, Joop Lahnstein en de heer Reijnders van de RAD op 1 april 2003 in het Muizenfort.

Moeizaam werd het gotische schrift ontcijferd en daar stond het dan: Reeds rond 1586 pleitte Adriaan Anthoniszoon van Alkmaar voor de aanleg van een tunnel onder de Vecht. Een man met een vooruitziende blik. In zijn visie was een brug slechts een obstakel, dat door vijandelijke troepen steevast in brand zou worden gestoken, waardoor voor jaren de verbinding tussen Muiden-west en Muiden-oost onmogelijk zou worden.

De voorjaarsbijeenkomst

Op 23 april a.s. hopen wij u allemaal weer te ontmoeten tijdens de voorjaarsbijeenkomst in de Kazerne.

Voor leden begint de bijeenkomst om 20.00 uur, voor niet-leden om 20.30 uur.

PROGRAMMA

- **Opening door de voorzitter**
- **Verslag winterseizoen**
- **Rondvraag**
- **Pauze**
- **Lezing door**

Drs G. van der Stroom

met als onderwerp

Eene onafgewerkte teekening van P.C.Hoof: de drost en zijn slot.

Drs G. van der Stroom is de auteur van een deze maand verschijnend boekje, dat een nieuw licht werpt op het verblijf van P.C. Hoof op het Muiderslot, zijn vrienden en zijn verhouding tot Muiden.

- **Napraten en vragen stellen**
- **Sluiting**